

309364

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును.

VOL. I.
నంపుటము ౧

చెన్నపట్టణము 1914 నంబరు 31 వ తేది గురువారము
ఆనందనామ సంవత్సరపు వ్యవస్థాపక తుల్య శివరాత్రి.

No. 256

నంబర ౨౫౬

అమృతంజనము

అన్ని నొప్పులకు పరమామృతము

ప్రతివారము జేలవజలు విక్రయము.

సీసా 1-కి 0-8-0 ఆకాలు మాత్రము

తలనొప్పుల మాన్యును. వాడుపునొప్పి తొలగింపును.

సాంధ్యపునొప్పుల తొలగింపును. పోట్లనొప్పి తొలగింపును.

వనమూలికలచే హిందూదేశమున

తయారుచేయబడు మంచిమందు.

మహాసనగలిగియుండును.

నీటిని విడదొడగొనినాడ వాడుచున్నాడు.

కంచకామిటి తాచిపోయిన మోదము గలగల

అమృతంజనము డిపో, నెం. 109, ఫోర్త్ బాంబాయి. లేక, 6, 7 తంబు పెట్టిపిడి, హద్దీటవుక్. మద్రాసు.

అత్తలఅర్చాటమున కోర్వోని కోడండ ప్రలాపము.

1914 నంబరు 31 తేది లోపల అర్చనా
పంపువారి కుచితము.

మేమిదిగతా? నైపుస్తకమును ప్రతివరుసలము
నందు ముందునటుల పంచికెట్టుటకై ఒక్కొక్కరికి తపాల
బిళ్లను పంపువారి కుచితముగా పంపుచుమరి ప్రయోచించి
యుంటిమి. దీనిసాదలకు కష్టమైయుండుటచేత అర్చనా
బిళ్లను పంపువారికి గూడెనంబరు 31 తేదినంతట ఉచితము
గా పంపుచుము. ఈకారణమునవృద్ధాచేయకుడు. విశా
ఖియా ముద్దచర్మితమునకై డిసంబరు 31 లోపుగ మేము
రిజిస్టరుచేసికొనువానికి ఒక్కొక్కభాగము తపాలభర్తుల
తో 0-10-0 తు పంపుచుము. ఇది మూడుభాగములుగలది.
కోడండ ప్రలాపమునోడ ముద్దచర్మిత్రకటనను, అర్చన
కార్డును పంపగలము.

చిరునామా:— సుప్రీమీయరు వాచ్ కంపెనీ.
పోస్టుబాక్సు 167, మదరాస్.

MESMERISED TALISMAN.

సంజీవ రత్న

దీనిప్రభావమత్యద్భుతము. త్వరపడును.

1 సంవత్సరము రూ 1-కి-0-0 ము మాత్రమే పోస్టేజీతోసహా.

యారత్నయొక్క ప్రభావమునుగూర్చి ఆనేకులు మాకు
మంచి అభిప్రాయములకు పంపియున్నారు. వారిలో ముఖ్య
మయిన అభిప్రాయము. డాక్టరు ఎమ్. ఎస్. కాశ్మీరి ఏ. వి.
డి. గారి అభిప్రాయము.

"Ynor Sanjeevi is found to be of great use to me. Its
effect in my case is indeed magical. Now I am success-
ful in things in which I am very unfortunate and I am
recommending it to all my friends."

Yours faithfully,

(Sd) Dr. M. N. Sastri A., V. D.

Manager, N. R. S. Ayurvedic Dispensary,
Kamalapuram (Cadapa Dt.)

Apply at once to:—

P. Raghava Janardhana Rao,

Mesmerist, ONGOLE

పి. రాఘవజనార్దనరావు.

మెస్మరిస్టు, ఒంగోలు.

కస్తూరి.

విషజ్వరములకు, కలరాకు, సందికి, బాలింతలొగములకు,
వాతములకు, చిక్కబిడ్డల జబ్బులకు పుష్టికి కస్తూరి యుపయోగ
మైన మందని సర్వత్ర తెలిసియున్నది. కాని కస్తూరి బంగారము
కన్న రేయమగుటచేతను నవసర సమయములందు దొరకుట
చుస్తరము. మా డిపోయుదలి కస్తూరి, యం దితర వర్ణాదు
తేదీయను జేర్చబడెను. ఇంతవరకు మారాఠ్త నుండి కొనిన
వారల కీవిషయము తెలిసియున్నది. కొనని వారొకసారి
చరిక్షించిన నిజము తెలియగలదు. అట్లు చేయుటకులన కలిగి
కస్తూరిని గొని మోగవోను. తులం 1-కి రూ. 80-0-0.

ఆదిపచ్చికాన లేక జున్ను

తులం 1 కి రూ. 3-4-0

గోరోజనము

తులం 1 కి రూ. 5-8-0

దంతచూరము

డబ్బీ 1-కి 0-2-0. 12-కి రూ. 1-2-0

ఈ దంతచూర

ముతో పంపు తో

ముటవలన చిగురు

గట్టిపడును. చిగుళ్ళ

నుండి రక్తము ప్ర

వించకుండును. నో

టిదుర్గంధము లేక

యుండును. పండ్లు

ముత్యముల వలె

తెల్లగా నుండును.

అనేకులవల్ల ప్రతిరోజు వాడబడు చున్నది. సర్వ

సామాన్యముగ వాడుటకు దగియున్నది.

అమృతంజనము డిపో, నెం. 109, ఫోర్త్ బాంబాయి.

అమృతంజనము డిపో, 6-7 తంబు పెట్టిపిడి, మద్రాసు.

నల్లభీమ పాకశాస్త్రము.

ఇయ్యది డాక్టరు యిస్. టి. యస్. టి. గోపాలయ్య
గారిచే దేవనాగరి భాషనుండి తర్జుమాచేయబడినది. 8 భాగ
ములు కలవు. 1 భాగమునందు ఆశేషవిధములైన అన్నములు,
ద్రాక్షములు, చేయూక్రియముగలవి. 2 భాగమునందు ఊరగా
యలు పచ్చిళ్లు కోకిలినిలు ఎంకను భోజనమునకు కావలసిన
ఆశేషపాకములు గలవు. భాగమునందు పిండివంటలుచేయు
క్రమముగలదు. చేయూల కివిగో భాషమునకు కావలసిన యా
వర్తుగలదు. ప్రతియింటి నుండవలసిగది.

240 పేజీలగ్రంథము. క్యాలికోలైండు ప్రతి 1-కి ధర
1-8-0; పోస్టు భర్తులుసహా 1-11-0. పగటియందు

వేయన్నొక్కడినంబు చెప్పిన ప్రస్తావనలకు పడతియొక్క
దినోద కథలు.

240 పేజీలు. మేలుకొనితములు, క్యాలికోలైండు
ప్రతి 1 కి ధర 1-4-0; పి. పి. భర్తులతో 1-8-0. రెండు ప్రతులు
పోస్టుభర్తులతో 8-0-0. మాచిలాసము:—

మధురవాణి పుస్తకాలయము,

25, నమ్మాళ్వార్ వీధి, మద్రాసు.

శృంగార నైషధము.

దీనికి మూలము 'నైషధం విశ్వదాసభావ' అను శ్రీహర్షుని సంస్కృత నైషధము. దీనికి కర్తయో కవి
సాన్యభామదేవుని శ్రీరాధండు. ఆనైషధమునకు నిది చక్కని తెనుగు. తెనుగు మాత్రమే కాదు; (మూలంబు)
రసంబు పోషించియు, నలంకారంబు భూషించియు, 'నాచిక్యం చాదరించియు, ననాచిక్యంబు పరిహరించియు'
నన్నట్లు దాని కిది చొక్కపుమెలుగు. శ్రీ హర్షుని నైషధమునకు శ్రీరాధుని తెనుగు శృంగారముగలదే నిది. శృం
గార నైషధమయ్యెను. కవివక్రవర్తు లిద్దరి కవితామృతరసములును గలది, వెలసియున్న యీ కావ్యకర్తృమండలి
రసభావ పుష్టియు, అర్థవమల్క్యతయు, వర్ణనా శైలిత్యులును ఉన్నదియు. ప్రాత్రప్రతులను బరిశీలించి 'వెన్నె
దోషములును గవరించి మొక్కొక్క పద్యమునకును గద్యమునకును టీక, తాత్పర్యము, ఉదాహరణము, వ్యాకర
ణము, నిఘంటువు మొదలగా నందందు విలయునని యెల్ల వ్రాయబడి యున్నది. చేతికిమిడికగానున్న చిన్నవైజ్ఞా
మేలి కావ్యములు సాగ నైన పటములు, మంచి కాలికొలైండు, దీని గలవు.

కం. అంకూరినినా యు. 3-8-0.

కలయవారలు:—

అ. పేక టేక్వర్ అన్డ్ కంపెనీ,

నందా ముద్రాలయము, బ్రాడ్వే, మద్రాస్.

ఆంధ్ర దేశము

ఆంధ్ర ప్రదేశము

సత్యము

అరణ్యములను బోధించు చికిత్సా గ్రంథము.

ఇది ఆంధ్రదేశమున గల రీతిని ప్రతివారానికి సులభముగా అర్థమగు నుపాయములను అరణ్యములను బోధించు సామాన్యములగు వైద్యులకు, కర్షకులకు, జంతువులకు వైద్యగ్రంథము. ఇందు బోధింపబడిన అరణ్యముల సామాన్యవైద్యము గూడ జేయుటకు తగియున్నది. ఇందు ఆయుర్వేద గ్రంథములందును జేర్చినబడిన మూలకేగాక యూనాని వైద్యమునకు సంబంధించిన మూలకలు గూడ గ్రహించబడి, ఆయుర్వేద వృత్తులలో వాని గుణములు వివరింపబడినవి.

ఆయుర్వేదజ్ఞులగు వారికిని, తదితరులగు కేవలసాధారణముగల వల్లెటూరి వైద్యులకును గూడ నిది మిగుల నుపయుక్తముగ నుండునని తలచి, యాంధ్రులకు సహకారకమందునకు దీనికి సరళముగ నొక వ్యాఖ్యను గూడ వ్రాసి ప్రచురించినాడను.

ఇందలి విషయముల ప్రాధాన్యతచూచిన పిదప దెలియగలదు.

వల రూ. 2-0-0.

1. సాధనవిధానము.	రూ. 2-0-0	6. వృక్షకర్మము.	రూ. 0-4-0
2. వృక్షవైద్యము.	" 1-0-0	7. ఆయుర్వేదచరిత్రము.	" 0-4-0
3. ఆయుర్వేదవిధానము.	" 1-2-0	8. భేషజ. కల్పము	" 1-0-0
4. అగ్రవైద్యము.	" 0-4-0	9. చరకసంహిత.	ఇది అచ్చునుండి 1915
5. కల్పచరిత్రము.	" 0-4-0	10. సుశ్రుత సంహిత.	వత్సరము మొదటి భాగమున వెలువడును.

ప్రొఫెజర్ వేరుగా నియ్యవలయును.

ప్రాంతాధికారి:—
12, తంబుకొట్టి పేద, వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలాచార్యు. ఏ.వి.యస్. ఏ.యం.వి
156, బ్రాడ్వే. 55, ఆచార్యుల పేద,
ఆయుర్వేదాశ్రమం - జి. టి. మదరాస్.

మాతాశ్శత చందాచారలకు మాధనవిధానము తప్ప మిగత గ్రంథములన్నియు రూపాయికి నాలుగవాయి కట్టింపి లభింపబడును.

క్యాలండరు.

1915

క్యాలండరు.

* యుద్ధ విషయములను దెలుపుచు చిత్రముగ నుండును. *

కాగితముల ఇబ్బందివలన కొద్దిప్రతులుమాత్రమే ముద్రింపబడుచున్నవి.

అమృతాంజనేయ దేవాలయమునకు మండలము గొనిన వారలకు బహుమతి.

ఇతరులకు వి. పి. సహా (1-1-1). 10-8 వి. పి. సహా 1-8-0.

వెంటనే దరఖాస్తులు పంపుకొనవలయును.

అమృతాంజనేయము

అన్ని నొప్పులకు సిద్ధాపదము. *

చక్కని డబ్బీతో సహా సీసా 1-3 0-8-0 దబ్బు 1-3 రూ. 5-4-0

మోహినీ తైలం	తామరతైలం	పండ్లపొడి
5 తులముల నూనెగల సీసా 1-3 0-12-0	వల డబ్బీ 1-3 0-6-0 దబ్బు 1-3 3-8-0	డబ్బీ 1-3 0-2-0 దబ్బు 1-3 1-2-0

వి. పి. ఇబ్బందుల ప్రశ్నలకు. అన్ని చోట్ల విక్రయించబడును. ముం. కేటలాగు ఉచితముగ పంపబడును.

డా. అమృతాంజనేయము డి. పో,

10, శ్రీకొండ్ల, పోస్ట్, బొంబాయి. 6-7 నెలలు వెట్టిని, మదరాసు.

* అమృతాంజనేయము ప్రాచ్యదేశ మూలకల సంపుటితో హిందూదేశమునందు సిద్ధముచేయబడిన లోక ప్రఖ్యాతమైనది. ఇప్పుడు దివులకు తయారగుచున్న క్రొత్తముగాను, పదియైదవదిగా దేశమునకు పంపబడు వాడుకలో నుండి మెప్పును బొందిన దివ్యామృతము. చర్మముపై రాచిన లోపలికి వ్యాపించి లోపలి నొప్పులు సులుతము పోగలవు. పృథివారము వేలకువేలు విక్రయము.

బహు వేగముగాను సులభముగాను పోవునటువంటి బలమైన సైకిలు. 59 రూ. పాయలనుండి అమ్మబడును. క్యాటలాగు కావలసిన వారికి పంపబడును.

వాట్సన్ అండు కంపెనీ,

164, బ్రాడ్వే, మదరాసు.

బుక్లనప్టుము

గుణమీయనిచో

సాము తిరుగ నియబడును.

100 మాత్రలు గల సీసా రూ. 2-0-0.

పోస్టుఖర్చులు వగయిరా ప్రత్యేకము.

సమృద్ధమయిన మందులు యింకను కలవు.

కేటలాగు ఉచితముగ పంపబడును.

టవర్ అండ్ కో.,

(1-12-14)

ఏలూరు, కృష్ణాజిల్లా.

శ్రీమదాంధ్రబ్రహ్మాండ పురాణము.

[పద్య కావ్యము.]

వ్యాసమహర్షి విరచితములగు పద నెదిమిది పురాణము లలో నిదియొకటి. ప్రపంచమెట్లు పుట్టిందో ఏయేకమయముల నెట్టి పరిణామముల బొందిందో మనజ్ఞులెట్టి మొదట నెట్లుండె? మలభేదములేకలిగె? భర్తయు తప్పుడెట్లు మాత్ము నొందె? ఆచారవ్యవహారము లెట్లుమాతె? ఈ మొదలగు విషయము లెన్నియో యందు స్పష్టముగ వివరింపబడియున్నవి. పరశురామచరిత్రము, సగరచక్రవర్తి మొదలగువారి చరిత్రము లిందు జక్కగ వర్ణితములు. ఇక్కడ పురాను. బుద్ధిబలముచే ప్రపంచ సిద్ధిగతులు ముందెట్లుండెనని యూహించి స్వీకరణచిన విషయము లిందనేకములు వివరింపబడియున్నవి. గొప్పవారి గ్రంథమునై మంచియభిప్రాయము నిచ్చియున్నాడు. శైలిమిగుల సులభము. మంశికాగితములనై ముద్రింపబడి నందు క్యాలికో తైండుచేయించబడియున్నది. 900 పుటలు వల 4-0-0 అత్యుత్తమప్రతి 5-0-0 కర్పులు వేతే. వలయువారి చిరునామాద వ్రాయవచ్చును.

(4-12-14.)

జనమంచి శేషాద్రికర్మ,

తెలుగుపండితుడు, మ్యునిసిపల్ ప్రొఫెసరులు, కడప.

నూతన రోమసంహాది.

బేగం సాహి సోప్.

ఈనూతన రోమ సంహాది ఒకతూరి ఉపయోగించుట కలన జేహమందలి యే భాగమునయుండు రోమ మను చెడుపులేక శుభము గాను యెటువంటి మచ్చలులేకయును వాడలేక యును నివర్తించును. చర్మముయొక్క స్వభావ మైన రంగును కాంతిని పోగొట్టక జేయు (సోప్) ఇది ఒకటి.

వల 8 డబ్బీలు పెట్ట 13 రూ 1-0-0 వి. పి. ఖర్చు 4 ఆకాయి 3 పెట్టెలు రూ. 2-10-0 పాటలకర్మ 0-6-0 వలయువారు: - ఆర్. వి. పండిట్ అండు కంపెనీ

నెం 6 బెడదపేద ప్రదాను.

బల్లారి కృష్ణమాచార్య సభవారు

సాబుకొట్టారూ- రాయల్ థియేటర్ యందు

19 5 వ సం॥ జనవరి నెల

2 తేది శనివారము రాత్రి 9 గంటలకు

పాదుకా పట్టాభిషేకము.

3 తేది ఆదివారము సాయం కాలము 5 1/2 గంటలకు

సుభద్రా పరిణయము.

ప్రదర్శించబడును.

టిక్కెట్ల ధరలు:- పురుషులకు రు. 3, 2, 1; ఆ 12, 8.

స్త్రీలకు రు. 2, 1, ఆ 12, 8.

టి. రాఘవాచారి వీ.పి. వి. ఎల్. థ. గోపాలాచారి

వైసు వెసిడెంటు. వెసిడెంటు.

వాతావరణ స్థితి

1914 సం॥ డిసెంబరు నెల 31-వ తేది

Table with 5 columns: (తేదీలు), (కడచిన 24 గంటల లో, వీడను ఉష్ణోగ్రత), (వర్ష పాతము), (కడచిన 24 గంటలలో వర్ష పాతము). Rows include temperature and rainfall data for various locations.

పడమటి తీరమునను రాజధాని దక్షిణభాగమునను వాయుభారము మెల్లగా తగ్గిపోయినది. ఇతరచోట్ల కొంచెము హెచ్చుగగాని, తేరా శీతముగగాని ఉన్నది. వాయువ్యవ నము వర్షము తురియటకు ముందు ఉండునీరిని ఉన్నది. గాడ్పూలు మామూలు స్థితికంటె కొంచెము బలముగనున్నవి. శీతోష్ణ స్థితియందు మార్పు అంతగాలేదు. చెన్నైలో తీరమున మామూలుకంటె రాత్రియందు కడిమి తక్కువగ నున్నది వాయుమండలము అరిపోయినది. దక్షిణమునను, కొలంబో లోను మెల్లముగ దట్టముగ నున్నవి. క్రొంతోమలో చిన్న వాన తురిసినది.

ఆర్. ఎల్. ఎల్. జోన్నా, వాతావరణ శాస్త్రజ్ఞుడు

బల్లారి సరసవిద్యాదిన సభవారు.

1914 వ సం॥ ౧౦ డిసెంబరు నెల

31 తేది గురువారం రాత్రి 9-30కి

చిత్రనళియనాటకము.

తాతాముత్రియప్పక విధిలో చెంగాబజారు బాల్జి తియట్రికలు హాలులో ప్రదర్శించెదరు.

టిక్కెట్లధరలు మామూలుప్రకార మేను.

రావుబహదర్ సి. హెచ్. గౌడు బి. మాధవరావు, వెసిడెంటు. జనరల్ మేనేజరు.

క్రీస్తుమనులో జరగు మహాసభల కార్యక్రమ సంగ్రహము.

1915-వ సంవత్సరము, జనవరి నెల

1-వ జనవరి శుక్రవారము.

విక్టోరియా మహారాజ్ఞీ ప్రతిష్ఠా ప్రకటన స్మరణోత్సవము, ఐరెండ్ సిల్వర్.

చీఫాకులో క్రికెట్, ఎమ్. సి. సి. - ఎమ్.

యూ. సి. థా. 11-0

తోటబిందు, గవర్న మెంటు హాలు. థా. 4-0

2-వ తేది శనివారము.

తెన్నరాష్ట్రీయ సమాచార మహాసభ, పచ్చయప్పకళాశాల. థా. 11-0

ఉపాధ్యక్షుల సభ, పచ్చయప్పకళాశాల అప-2 కే ఫలిక్ ఇండియన్ అసోసియేషను, సాంకేతిక సమావేశము. నెయిట్ కేటెన్స్ మూలము.

3-వ జనవరి యాదివారము.

న్యూయార్క్ లో క్రికెట్, ఎమ్. సి. సి. - న్యూయార్క్ లో. థా. 11-0

10-వ జనవరి యాదివారము.

న్యూయార్క్ లో క్రికెట్, ఎమ్. సి. సి. - న్యూయార్క్ లో. థా. 11-0

యావద్భారతాస్తిక మహాసభ

ఈమహాసభ ఈనెల 27 వ తేదిన మెమోరియలు హాలు నందు సమావేశ మయెను. దేశమందలి నానాప్రాంతములనుండి ప్రముఖు లనేమలు దయచేసి యుండిరి. పురుషపుంగవులు మాత్రమే గాక, నారీరత్నములు ననేకు లాసభ నలంకరించిరి. సభాధిపత్యమున వహించుటకు నిర్దేశించబడిన పేరంబచంద్ర మిత్రగారు నిర్దేశకాలమునకు సభాధిపత్యమునకు దయచేయు సరికి, ఆహ్వానంపూర్వకముగ రంగారావుగారు, కార్యద మ్మమున, సభ్యులును మిత్రగారికి స్వాగత మొసగి గారవించి వేదికమీద నుచితాసము నలంకరింప జేసిరి. ఆహ్వానంపూర్వక కార్యదర్శియగు పేమ చంద్రసర్కారుగారి ప్రార్థనలో నిమగ్నమౌతూ కార్యక్రమారంభింపబడినది. ఆహ్వానంపూర్వక తీతకు తొలుత నెల్లయందుకొనబడిన కేంకటరత్న నాయుడు గారు మహాసభకు రాజాలకపోయినందున, ఆహ్వానము పొందిన రంగారావుగారు సభాధ్యక్షునికీ, ని యుత్త ల కు ను సాస్వాత మొ సగు సందర్భము న ప్రసంగించినట్లే, ఈ ఆస్తిక సభాధ్యమము దక్షిణభారతములో నితరచోట్లకన్న నెక్కువగ ఆంధ్రదేశమున వ్యాప్తి గాంచుచున్నదనియు, అందులకు రావుబహద్రకు వీరేశలింగంపంతులు, కేంకటరత్న నాయుడు గారులు చేసిన ఘనప్రయత్నములు కారణము లని యు నుడివిరి; ఈయంద్యమాభివృద్ధికి యోగ్యమియుండిక విప్లు మలను, అందునను నుభ్యునగు ఈరాజధాని పశ్చిమప్రాంతము లందలి విప్లుములకు విశదపరచిరి; ఈమహాసభవారు వివాహమాడువారి సంతతికి వాగ్దానమొక్క విషయము యీ యంద్యమాభివృద్ధి కొకయుబ్బందిగ నేర్ప కెను. వివాహ, ఇవ్వ దీయంద్యమును హెచ్చుగ వ్యాపించుచుండుట సంతోషముని నుడివి, యీయంద్యమవిషయమై సాటునకుటయం దొక చక్కని పద్ధతి నలంబించుట యుక్తమని నూచించిరి. పిమ్మట, మామూలు ఆచారమునబట్టి సభలో బహిరంగముగ నూచింపబడి బలపరచబడినపిమ్మట పేరంబచంద్రమిత్రగారు గ్రంథాసమున వహించిరి. వీరు, తమ ప్రారంభోపన్యాస సందర్భమున ఆరంభమునుండి నేజీవకు ఈ యంద్యమముమొక్క చారిత్రమున తెలియజేసి, క్రిత్యమైన కేశవచంద్ర నేక, రాజారాం మోగానరాయ, అనంద

మోహనబోసు, మున్నగు ప్రముఖు లీయంద్యమాభివృద్ధికి చేసిన సహాయమును కొనియాడిరి. ఈయంద్యము ఒక్కమతమయమును మాత్రమే గాక, దేశమందలి సాంఘిక, రాజ్యాంగ, ఆర్థికవిషయములను గూడ గమనించి, వాని యభివృద్ధిని గూర్చియు పాటునకు ఉద్దేశముతో సుప్రకమింపబడి పనిచేయు చుండుటకు వ్యక్తపరచిరి. సాంఘిక, రాజ్యాంగ విషయము లందు మన మభివృద్ధికి నందు నుద్దేశముతో సుప్రకమింపబడిన యంద్యముల ఉన్నతాదర్శములు, వెనుకటిబ్రహ్మ సమాజ వాదుకుల ఉన్నతాదర్శములే గాని, కలుగగని నుడివి, సాంఘిక విషయమునకు సంబంధించిన సివిల్ మ్యారేజిల్లును బ్రహ్మసమాజమున ప్రముఖులగు పద్మ్యులలో నొక్కరగు గొల్ల బాబు భూపేంద్రసాధ వాసుగారు ప్రతిపాదించి యుండుట వైరుధ్యములకు నిదర్శనముగ నూచించిరి. ఈ (ఆస్తిక) సంఘము మతమునుమాత్రమే గమనించుచున్నదనియు, హిందూత్వ యం దుండు కొట్లకొలదిజనల యుద్ధరణను గమనించుట లేదనియు చెప్పబడుచున్నదిగాని, యాభిప్రాయము లాధార రహితములైనవని చెప్పి, బ్రహ్మసమాజమువారు పాఠశాలలను స్థాపించి, జనసామాన్యమునకు విద్య అలవడుట కేర్పాటుచేసి రనియు, యేమకాలమునను! మఱియెకర కమకాలములలోన, ప్రజల జీవనముల కాధారములను కలిగించుచున్నా రనియు, తెలియపలికి, యీసంఘాద్యమము జయప్రథముగ నెరవేరుటకు తగిన సహాయ ప్రోత్సాహముల నొసగుటకు మహాజనులను ప్రార్థించిరి.

రెండవదినము.

తేది 28 సాయంకాలము మరల నా హాలునందె సభ గూడెను. ఆముందునాటికన్న నెక్కువమంది సభకు దయచేసి యుండిరి. ప్రార్థనలు జరిగినపిమ్మట, బ్రహ్మసమాజముయొక్క ఆదర్శములనుగురించి ప్రొఫెసరు వెలింకరుగారు ప్రసంగించిరి. ఈప్రసంగసందర్భమున, వెలింకరుగారు విభవాదివాహము లాదిగాగల విషయములందు ఆసిలిసాంటు సర్ వారాయణ గణపతిచంద్రాచర్మరు గారులకు జరిగిన వివాదమును ప్రస్తావించి, వారికి గల అభిప్రాయభేదము గాఢమైనదిగాదనియు బయటికి భేదముగ కాన్పించుచున్నవిగాని, వారియభిప్రాయముల ఉద్దేశాధారము లొక్కటియేయనియు విశదపరిచి; మతవిద్య ప్రజల నున్నతస్థితికి తెచ్చునని; నిత్యమునెఱుగవలయుననుటయు, ఆద్యంతములులేని ఈశ్వరు నెఱుగవలయుననుటయు మతవిషయమున భారతీయుల ప్రయత్నముల ముఖ్యోద్దేశములనియు; బ్రహ్మసమాజ మిహ్మాయనకు తోడ్పడుచున్నదనియు నుడివిరి; ఈసమాజము స్వస్వసమర్పమును బోధించుచున్నదనియు, స్త్రీల నున్నతస్థితికి తెచ్చుటకు ప్రయత్నించు చున్నదనియు గూడ నుడివిరి. పిమ్మట, బ్రహ్మసమాజాదర్శములనుగుఱించియే సర్ చంద్రాచర్మరుగారు ప్రసంగింప బూరి. కొంతప్రసంగము జరిగిన వెంటనే సభ కలిసెను.

మూడవదినము.

సభగూడగనే వెంగళీనారీమణులు గీతముపాడుటతో ఆనాటి సభా కార్యములు ప్రారంభమయెను. ఈగీతమునుగీసిన పిమ్మట, సభాధ్యక్షులు ప్రార్థనలు గావించిరి ఇండియాలో మతాదర్శములయభివృద్ధినికొనెంచి హేమచంద్రసర్కారుగారు ప్రసంగించిరి. వీరు బ్రహ్మసమయమునకు, ఇతరమతములకుగల తారతమ్యమును విశదపరచి, బ్రహ్మమతము జాతీయాదర్శములకు ప్రతికూలమైనదికాదని వ్యక్తపరచిరి. ఆనంతరము సర్ చంద్రాచర్మరుగారు ప్రసంగించిరి. వీరు వ్యభేదాది పురాతనపద్ధతులు హిందూసంఘమునకు కలిగించిన ప్రతికూలములను విశదపరచి కాశ్రమమున (సయన్య) మను మతమునకుగల సంబంధమును శ్రుతపరచి విగ్రహారాధనయందలి వివిధపద్ధతులను విశదీకరించిరి; బ్రహ్మసమాజము జాతీయోద్ధారకమున కుపయోగించుచున్నదని దృఢాంత సహితముగ వివరించిరి. పిమ్మట, అగ్రాసనాధిపతిగారు తమయభిప్రాయములను కొన్నింటిని శ్రుతపరచిరి.

చైత్ర ప్రార్థనలు

మహాసభ వైతీయ నాలుగురోజులును సాయంసమయమున బయగుచుండగా, ఉదయమున మొదటినాడు ఆనగా 27 వ తేదినాడు 7-30కి అట్లాపిల్ల వీధియందు బ్రహ్మసమాజముందరమున చంద్రాచర్మరుగారు ప్రార్థనలు పలికిరి; 28తేదిని జ్యోత్స్నవీధి 30వ నెం. భగనముల ప్రొఫెసరు వెలింకర్ గారు 7 గంటలకు ప్రార్థనలు గావించి, 8 గంటలకు సభ జరిగించిరి; 29 తేదిని జ్యోత్స్నవీధి రెవెన నెంబరులో రెవరెండు బ్రెక్ గోపాలనియోగి గారు 7 గంటలకు ప్రార్థనలు పలికిరి, 8 గంటలకు సభ జరిగించిరి; 30 తేదిని జ్యోత్స్నవీధి రెవరె నెంబరులో క్రికెసిపాల్ మిత్రగారు 7 గంటలకు ప్రార్థనలు పలికిరి, 8 గంటలకు సభ జరిగించిరి.

శ్రీమత జి. సుబ్రహ్మణ్యయ్య

వాచిత్రపట ప్రకాశితవస్తువు.

దాక్షిణ్యార్థి భక్తి భక్తిగ్రహణము జి. సుబ్రహ్మణ్యయ్య గారి చిత్రపట ప్రకాశితవస్తువు మహాజనసభామందిరమున నేడుదయము జరుపబడినది. దేశీయనాయకాగ్రణులగు లోక మాన్య సురేంద్రనాథ బెనర్జీ గారు గ్రామనాథపక్షము వహించిరి. ఈ చిత్రపటమునొసంగిన జి. రంగాచార్యుగారు ప్రారంభోపన్యాస మొనరించి యాచిత్రపటమును సభాపక్షమున స్వీకరింపవలయునని యభ్యర్థించిరి. సభాధ్యక్షులగు లోకమాన్య నవాబుసయ్యయ్య మహమ్మదుసాహెబు బహద్దూరుగారు సభాపక్షమున చిత్రపటమును గ్రహించుచు నచిత్రీకరించి సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారి ముగ్ధములను వినులించిరి. పిమ్మట లోకమాన్య సురేంద్రనాథ బెనర్జీ గారు సభ వారు తమ కొనరించిన గౌరవమును వందనముల నొసరించుచు గంభీరోపన్యాసము నొసంగిరి. మహావక్త్రుని సుప్రసిద్ధిగాంచిన బెనర్జీ గారు లలితపదభూయిష్టమును యుక్తమత్యార సమీకృతమును అనర్గళవాగ్ధారాసముపేతము : గు మహాపన్యాసమున సభాపక్షము పరవశులం గావించిరి. పిమ్మట చిత్రపటము బహిరంగమొనర్చ బడినది. వందనపూర్వకోపన్యాసమును లోకమాన్య జి. యస్. శర్మగారు గూడ జ్ఞాపకముగా నొసంగిరి.

జి. రంగాచార్యుగారి ప్రసంగము.

ఈసందర్భము జనవరి 29 వ తేదీన మనము సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారి వ్యక్తిత్వార్థ్యత్వమును జరిపితిమి. సంపూర్ణ స్వాగత్యమున వచ్చునగారి కీదగుదాక్షిణ్యార్థ్య లాంఛోరులని నేనుతలంపను. దక్షిణభారతీయలోని రాజకీయ జీవితమున కంతటికినిగూడ వచ్చునగారి ప్రధానమున యున్న శాని త్రికలమును. అయ్యురగా రుపన్యాసవేదిక నధిరోహించి యొసంగిన యుపన్యాసముల కలనను హిందూస్థానదేశ మిత్రవేత్తలకా ముఖమున ప్రకటించిన వ్యాసములవలన నాంగ్లసామ్రాజ్యమందలి పౌరసత్వసమత్వస్వాతంత్ర్యములయందు దాక్షిణ్యార్థ్యుల కభిరుచి కలుగజేసిరి. గతజనవరి 29 వ తేదీన ఏ. సి. పార్థసారథినాయకుగారు రయ్యురగారి చిత్రపటమొందెనది కుడ్యముల నలంకరింపదగునని నూచించుటచే నేనదాని నొసంగ నంకితించితిని. గోవిందప్పరాజుగారను చిత్రలేఖకు దీచిత్రమును చక్కగ వ్రాసియుండెను. నేను దీని నీమహాసభ కీమహామూల సత్కర్తమున నొసంగు గౌరవమునకు పాత్రుడనైతిని.

సురేంద్రనాథ బెనర్జీగారి యుపన్యాసము.

నవాబు సాహెబుగారు:— వారీమణులారా! సభాపక్షము లారా! నేటి సమావేశముతో సంబంధమును పొందగలుగుట గొప్ప స్వాతంత్ర్యముగ నేను భావించుచున్నాను. ముప్రసిద్ధ పుత్రికా నిర్వాహకుడగు నీ మహానీయుని కి స్వయముగ నాధక్తి విన్నవించు సవకాశమును కలిగించినందున నేనీ సభవారి వందనము లాచరించెదను. నేను గూడ పత్రికానిర్వాహక వర్గమున చేరగలుగుట కున్నానుచున్నాను. మానవులకు లభ్యమైన వృత్తులలో నతి గౌరవనీయుమైన వృత్తిని నేనవలంబించుచున్నాను. మావృత్తి పరిపాలనముతో సంబంధించినది. మాకృత్యములు వ్యాపకాత్మకసంబంధములు. “నేనుసామర్థ్యములు కలిగించుట కనుమతింపబడినంత కాలమునుకాననులేవరుచేసినను నేను లెక్కనేను”ని వెలకనొక గ్రంథకర్త వ్రాసియుండెను. అటులనేనాదేశీయులగు ప్రజాసంఘములయొద్దనుపన్యసింపవలయునని నేనునుతలంపబడునంత కాలమును దేశమును పరిపాలించు వారెవరైనను నేనులేక్కనేయనని పత్రికానిర్వాహకుడనదగును. మాకృత్య యత్నధికము. ప్రజోపయోగవిషయములకు మేము సంగ్రహమును ప్రజలసత్ప్రతిష్ఠల మాకాపుడలయంతుండును. సత్ప్రసన్నమనముకలిగించుటకును నశంపచేయుటకును మేమునుగులము. ఇదికేవలముసత్ప్రయత్నము. ఈమహామహాసభలలో కొందరికనుమానము కలుగవచ్చుచుగాన నేనొకనిదృశ్యమును నివరించుచున్నాను. ఒకస్థిధారణ మొనరించినపుడు దానినిసామర్థ్యమున బలపరచుటయొక్కము. సాంఘికగౌరవముల కర్హుడగు నొకపురుషుడు కలకత్తా హైకోర్టుసంఘాత యభియోగమున చిక్కుకొనెను. అతనిపేరు కొంతయగౌరవముతో స్మరింపబడ సాగెను. అవిషయమును విలేభిర ప్రకటనముకొరకు మా బెం గార్చిత్రలేఖకు పంపగా నేనాపురుషునిపేరు ప్రకటించనంకితరింపకదానిని విడిచివేసిన విషయములను మాత్రమే ప్రకటించితిని. అతనిపేరు వెల్లడికాలేదు. అడచివేయబడినది. కాననే

ప్రజలగౌరవాగౌరవములకు మేము రక్షకులమని నడివియుండితిమి. ప్రజాసంఘములగు రాజకీయ విషయములను అత్యధికముగ దక్షిణాసియా సానమందు. జి. సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు వ్యాపింపజేసియున్నారు. ప్రతిరోజు సంఘమువారు సర్ చార్లెసు మెట్టాపుగారిని దర్శించినపుడు పత్రికా స్వాతంత్ర్యములను గూర్చి ఆహవాదించి యుండినది. “పన్నులు నమూనా చేయుటమీను కలపరములు కలుగకుండు చేయుటకు మాత్రమే మిమిచలు ముందరేడు. పాశ్చాత్య దేశీయముగు జ్ఞానమును మనవిశేషమును నాగరకతను గూడ నిచట నెలకొల్పి పశ్చిమదేశీయుల వ్రాత్యముల కనాదిగ నొసంగ బాధ్యులయి యున్న ఋణమునుండి వారిని విముక్తులను చేయుట మా విధియైయున్నది” అని మెట్టాపుగారు నడిచిరి. మరియొక గొప్ప ఆంగ్లో యండియను అధికారి యభిప్రాయమును గూడ గమనింపుడు” కలకత్తా విశ్వవిద్యాలయమున రిపను ప్రభువుగారు చాన్సెలరుగా నుపన్యసింపచు” హిందూ దేశమునందు గూడ ప్రభుత్వమువారివైన వాస్తావత్రికలు సరిగోధానిగోధానికారమును చెల్లించు కాలము వచ్చితిమను” అని నడిచిరి. రిపను ప్రభువుగారు బ్రాహ్మణులు కాకుండుటచే వారి ప్రవచనము సిద్ధింప లేదని నేననుకొనెదనను. అట్టిప్రవచనము మరికొంత కాలమునకైన సిద్ధించునను నాకైన మనకవకాశ మగపడుటలేదు. మనకీ యనామకత్వ స్థితి మరికొంత కాలమునరకుట నుండవచ్చునని నేననుటలలో నా మనోనిశ్చయాభిప్రాయమును. కేవల సత్యమును, మాత్రమే నడిచినవాడే ననుచున్నాను. పత్రికాకాసము వజ్రాయుధమువలె మన కోభాగముల నింకను తళతళ మెరుయుచున్నది. ఇతరకాసములుగూడ మనలనందంగ ద్రొక్కుచున్నవి.

ప్రభుత్వమువారి పరిపాలనము నెదుర్కుటయే ప్రధాన విధిగాకలవారిలో పుత్రికా నిర్వాహకులుగూడ చేర్చబడి యున్నారు గాని అదిసంపూర్ణముగ సత్యముగాదు. ఎవరైనవలసిన యవసరములలోనే మేమెదుర్చుచుండుముగాని సహకారముకేవలములలో సహకారులనుగుటకు వెనుదీయము. వ్యతిరేక భావముతోనూడిన సహకారమే దేశీయ మహాజనసభకువలె మాకు గూడ స్మరణ విన్నమొయ్యున్నది. ఎటుననేమి విమర్శము మా విధానము. ప్రజలకు విమర్శము గిట్టుదు. దోపాన్వేషణ మన్వేషకులకు నన్వేషితులకును గూడ సంతాపకరముగ విషయము. అటుల విమర్శింపబడినవారు విమర్శించుటలో మా భావమేమో గురితింపజాలరు గాన పత్రికా నిర్వాహకుల కార్యములు పరిగణింప బడకున్నవని మేము తెలిసికొన గలుగుచున్నాము. ఇదివరకు కలకత్తాలో క్రిష్టోవాసు పాలుగారి కోక్కురికి మాత్రమే మేముభాషకచిన్నామును నెలకొల్పియుండిమి. మరలనట్టి భాషకచిన్నాగౌరవమును దేశీయులవలె జి. సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు పడయగలిగిరి. దేశీయుల అవరాగ గౌరవములను బడయుటకు అయ్యురగారు సర్వవిధముల సర్దుబాగా నున్నారు. పాలుగారి మరణానంతరమున గాని మేమానునను గౌరవింప తలపడిమి. మిరన్నునో అయ్యురగారు మిరుభ్య సుండగనే ఆయనములు గౌరవింప గలిగితిరి. అయ్యురగారు పత్రికా నిర్వాహకుల నియు బహిరంగ గోపన్యాసకుల నియు ఆర్థిక కాత్మవిదుల నియు నవిన చెన్నరాష్ట్రీయ ప్రజాభిప్రాయ నిర్వాహినియును మిరు నడిచి యుండిరి. చెన్నరాష్ట్రీయ ప్రజా రాజ్యాంగ జీవితమున కయ్యురగారి యుత్సాహమే మూలకందము. హిందూపుత్రిక నయ్యురగారి నిరక్షదత్తిని నెలకొల్పియుండుటచే నయ్యురగారు నానాటి కిటు లభివృద్ధి నొందగలిగిరి. ఈ రాజభూమిలో ప్రధాన రాజకీయ సంఘము మహాజనసభ కయ్యురగారే ప్రయజనకులు. హిందూపుత్రికా మహాజన సభకు కనుంగుసోదరియును స్వదేశ మిత్రును పుత్రిక అయ్యురగారి కడగిట్టు పట్టియై యున్నది. నేనుగూడ నొక దేశభాషా పుత్రికను నెలకొల్పి దలంచుచున్నాను. గౌరవభావమును గలిగియుండుట కకకరణమే యుత్తమ నిదర్శనము. కాననే నీ మహానీయునకు సమర్పింప గల నేక విధముగ దనరగలదు.

వెల్పి సంఘమువారి యెదుట సాక్ష్య మొసంగుట కయ్యురగారు 1897 లో నింగ్లాండుదేశమున కేగియుండిరి. అప్పుడు నేనుగూడ నొక సహచరుడనై యుండిని. ఆర్థిక విషయకానభవమునం దయ్యురగారు రహమాన శేముషిని కనుపరచిరి. ఆనా డాసంఘమువారి నయ్యురగారు తమయూపన్యాసములను సభాపక్షము నెల్లగను పరవశుల గావించగలిగిరి. అట్టి మహానీయు డిట్టి గౌరవమున కన్న విధముల నన్ను దై యున్నారు.

అయ్యురగారు పుత్రికానిర్వాహకుడను రాజా విషయక ప్రబోధకుడను సంఘనిర్వాహకుడనుగూడ నై డటయేగాక గొప్ప సంఘసంస్కర్తగూడ నై యుండి నవాబుబహదూరుగారు త్త ప్రముగ నుపన్యసింపి: దేశాక యతి. లాఠున నధికముగ గొనియాడునట్లు కనిపెట్టి యుండలేదు. సంస్కరణవిషయమున నాయునప్రశంసనే నెచటనునియుండలేదు. సాంఘిక రాజకీయనైతిక మత విషయము లాంధోంబి కావత్రికములని నేను విశ్వసింపచున్నాను. నామిత్రులగు నయ్యురగారు స్వాచరణపూర్వక సంఘసంస్కర్తలగుట నెంతయు క్లాఘునీయుము. ఇట్టి పనియే కోరదగినది మని యభిప్రాయములను మనము బోధింపదగునుగాని మన ప్రవర్తనము మనసుకువుల కనుగుణముగ నుండవలయును. కాన వక్రలందరివిషయమును ముఖ్యముగ గమనింపవలయు.

ఈయత్నము ప్రారంభించుటలో మిరన్న కార్యము నకుగడంగితిరి. అయ్యురగారు తమజీవితమునంతయును దేశసేవకే ధారవోసిరి. ఆగోగ్యమును బలమును కలిగియున్నప్పుడును వార్ధక్యముననుగూడ దేశసేవలనకలుగు నానందముకన్న నధికముగు నానందమును, దేశసేవకన్న నధికముగు విధినిగూడ నయ్యురగారిరుగనే యెరుగరు.

లోపాశిల్పప్రతిమలును, చిత్రపటములునుగూడ ననుకూలములగు స్మరణవిన్నములే యగునుగాని సర్వశ్రేష్ఠముగు స్మరణవిన్నము మాత్రమింకొకటికలదు. మిహ్మదయ నీమయిదెడు పవిత్రాలయమున నామహానీయుల నానుమలను ప్రతిష్ఠించి నిత్యకృత్యములం దామహానీయుల ప్రవర్తనముల ననుసరించుటయే యుత్తమముగు స్మరణవిన్న మగుచున్నది. అయ్యురగారివలె దేశసేవాభురంధరులై చెన్నరాష్ట్రీయులు ప్రవర్తించగలుగుట కీమహానీయునిచిత్రపట ముత్సాహోద్దీపకమగు గాక. అప్పుడేమిరాయనకు చిరస్థాయి యగు భాషకచిన్నామును నెలకొల్పినవారగుదురు. అప్పుడే దినదినవిస్తృతముగు మిహాతీయ జీవనమునందాయన నామమును మిరు కాశ్వతముగ నెలకొల్పగలుగుదురు. అట్టి యమరత్వమునే ఆయన పొందనర్హులు. అట్టి అమరత్వమునే ఆయనకు మిరు ఘటింపనర్హులు. తనదేశీయులకు సర్వపరిత్యాగముల నొనర్చిన మహానీయుడితడేయని భావిప్రపంచమందలి వారందరును గ్రహించితింపబడినమునునింతరమునుస్మరించుటకొనంబుట కర్హులగువారు మిరేయగుచున్నారు. దేశభక్తికార్యములకును దేశభక్తికార్యములయందు మిరు గల ఆమోదమునకును గూడ నీచిత్రపటము భాషకచిన్నా మగుచున్నది. అనిమాత్రమే నడిచి ఈ చిత్రపటమును ప్రకాశముచుటకు నేను మీయనుమతిని గోరుచున్నాను.

పిమ్మట బెనర్జీ గారు సభాపక్షులచే పరివేష్టితై కరతాళధ్వనలనదును చిత్రపటమును బహిరంగ మొనరించిరి. అయ్యురగారి యానందకేయందలి యాకృతి నీచిత్రపట మన్ని విధముల ననుకరించు చున్నదని యెల్లరునామొందించిరి.

అధ్యక్షునకు వందనములతో సభముగిసినది.

29-వ దేశీయ మహాజనసభ.

తీర్మానములు.
6-వ తీర్మానము.
రావుబహద్దరు ఆర్. యల్. వధోగ్యురగారిట్లుతీర్మామున ప్రకటించిరి.

- (i) ఆయుధవిద్యాభ్యాసము.
నైనిక కాఖయందలి నెద్దయందొగములను భారతీయులకుగూడ సంజుబాటుగ నొనర్చుటయును భారతీయనైస్యమునందుదొగముల నొనర్చుటకు భారతీయులు కాయుధవిద్యాభ్యాసము నొసంగునట్టి సాం గ్రామిక పాఠశాలలను కళాశాలలను దేశమం దేర్పరుచుట యును చాల నావశ్యకమనియును నభిజ్ఞతయనియు న్యాయమనియును మహాజనసభవారు ప్రభుత్వమువాకి నొక్క విన్నవించుచున్నారు.
- (ii) స్వచ్ఛంద నైనిక విషయము.
సామ్రాజ్యమందలి ఇతర ప్రదేశములలోని పౌరులలో భారతీయులకుగూడ సమాన పౌర సత్వము కలదని నిరూపించుటకును భారతీయులు నిర్దుష్టముగ నుచ్చాదయ పూర్వకముగ ను ద్భూమిం త పరచిన ప్రభుభక్తికి ఫలితముగను రాజచక్రవర్తిగారి కరుణనును సామ్రాజ్య పక్షమునను ఆయుధము బూనుటకు అన్నితరగతులవారును సిల్లిగతులవారును చూపించిన దృఢ

మహావీరుని స్వచ్ఛందమునకు దళమునకు దేశములంద
ను సాంఘికమత విశేషములతో పునరుద్ధరించు సామ్రాజ్య పా
త్రములకు క్రమ పరిమళములతో కర్మలగునట్లు ప్రస్తుతము
దున్న స్వచ్ఛందమునకు స్వీకారమును సమర్పించుటను, విస్త
రించుటను, ఆకర్షణ కలదు మహావీరుని సభాపాత్ర ప్రభు
త్వము వారికి నొక్క విన్నవించుచున్నాడు.

ఈ తీర్మానమును ప్రతిపాదించుచు
వీరియందు మహావీరుని ప్రతిపత్తినుండియు చర్చించుచునే
యుండెననియు, ప్రభుత్వమువారి విషయమున తగినంత శ్రద్ధను
చూపించియుండకుండుట దురదృష్టవనియు, ప్రస్తుత సంగ్రా
మములను నివేదించు మరలించుభ్యుమైనదగుచున్న దనియును
కష్టప్రభువు పరిపాలనమున కొంతయో కలిగింపబడినను, ఇట్టి
వల మరల సేయును జరుపబడలేదనియును, 1883-వ సంవత్స
రపు ప్రభుత్వకాలమున మహావీరునిను తేబడియుండలేదనియును,
తేరారు ప్రతినిధులగు మహావీరుగారు నుడిచిరి. పిమ్మట
బంగారా ప్రతినిధులగు జే. చాదరిగారిని విషయమును బలపరచిరి.
చెన్నై ప్రభువు ప్రతినిధులగు ఇ. డబ్ల్యు. నేనాతిరాజుగారును
జే. వేంకటరెడ్డిగారును దీనిని సహించిరి. ఏ. సి. సార్థ సార్థి
నాయకుగారుగూడ బలపరచి పిమ్మట నివేదించు మహావీ
రువారిచే నామోదింపబడినది.

7-వ తీర్మానము.

ఆయుధకాలము సంస్కరణము. సంయుక్తరాష్ట్ర ప్రతి
నిధులగు ఏ. సి. సేతుగారి తీర్మానమును ప్రతిపాదించిరి.
ప్రస్తుత ముఖ్య జరుపబడెను రీతిలను నాయుధకాలము
(1878-వ సంవత్సరపు 11-వ కాలము) వలన సంప్రాప్త
మగుచున్న యింపులను తొలగించుటను అందులను నీ
దేశపు ప్రజలకు కలుగుచున్న యపమానమును నివారించుట
కును ఆయుధములను కలిగియుండుటను భరించుటను గురిం
చిన నిబంధనలు ఈ దేశములకును హిందూదేశమున వనించు
నట్టియు దేశమును చూడవచ్చినట్టియు నెల్లవారికిని గూడ
సమానముగ వర్తించునట్లు సమర్పించబడలేదనియును, అందుల
కొనుగబడు లైసెన్సులు ఎల్లకాలమున కొక్కసారియే
యొసగబడవలయు ననియును, ఆ లైసెన్సులు ఏవరగకాలో
నొసగబడవలె ఆ వరగకాలము దంతలను చెల్లవలె ననియును
అలై సెన్సు యిచ్చునొసగము చేయుటను ప్రవేశపెడువరకును
రద్దుచేయబడునాదనియును, 6 నెలల కొకసారిగాని సంవ
త్సరమున కొకసారిగాని లై సెన్సుపొందవలెనను నిబంధన
తొలగింపబడవలె ననియును, మహావీరు సభాపాత్ర ప్రాయ
పడుచున్నాడు.

ఈ తీర్మానమును ప్రతిపాదించుచు భారతీయుల
కివిషయమున నవమాన కరములగు నిబంధనల నేర్పరుచుట
న్యాయముగాదనియును తొలగింపు యాధ్యము ముగిసిన పిమ్మట
జోయరులాయధములను పట్టుకొనవలెనని కానింప బడలేదని
యును భారతీయులకు మాత్ర మట్టి కాసమేల విధింపబడవల
యుననియును ఈ నిబంధనలను తొలగించుట యావశ్యకమని
యును ఆయన నుడిచిరి. చెన్నై రాష్ట్ర ప్రతినిధులగు ఏ. సి. పి.
రామస్వామయ్యగారు దీనిని బలపరచిరి. : ట్లనుగారును
రాబర్డు ప్రభువుగారును నుడిచిన యుద్ధాధికారములకు వాక్య
ములను స్మరించుచు నాయన యీ తీర్మానమును బలపరచిరి.
వంగరాష్ట్ర ప్రతినిధులగు బాబూ క్రమదాసు రాయగారు
గూడ దీనిని బలపరచిరి. చెన్నై రాష్ట్ర ప్రతిని
ధులగు ఎన్. సోమసుందరంపిళ్ళగారు దీనిని బలపరచుచు
ప్రవేశభాషలో నుపన్యసించిరి. ఆ తీర్మాన మందరిచే నామో
దింపబడినది.

అధ్యక్షుని ప్రకటనలు.

ఎనిమిదవ తీర్మానమును ప్రతిపాదించుటకు ముందర
క్షు లిట్లు నుడిచిరి. ఈ కాలలో నొక మిత్రహానిందు నొకం
గుట కావ్యసంఘమునా రెన్నాటులను చేయుచున్నాను.
కాన ప్రతినిధులగు ప్రేక్షకులగు వచ్చి యీ సభాకాల
నలంకరించునట్లు శ్రీ పురుషులందరుగూడ నావిందులకు
విచ్చేయవలెనని ముఖ్యుల నాయన మొనర్చుటకు ఆహ్వాన
సంఘాధ్యక్షులు నన్ను కోరిరి.

చెన్నై పురిలో యుద్ధాధికారియగు చందాబా స్వీకరింప
బడుచున్న విగాన నిమహాసభా ప్రతినిధులను ప్రేక్షకులను తమ
సోదరి దానిని చందాబా సంగదగునని నూచింపబడినది. కాన
నందరు సంగదగునని కోరెదను.

బుధవారము నాయనయము 7-80 గంటలకు మధ్య
పాననీయములను 3-40 గంటలకు పురమందిరమున జరుగు
నని మీ కిరిగించుటకు కోరబడినది.

8-వ తీర్మానము.

ఈ తీర్మానము ఆవిశింపబడునగునవలన ప్రతిపాదించ
బడినది. విదేశములకు భారతీయులు పోవుటనుగూర్చి సమ
స్థలను సానుభూతితో శ్రీ రాజప్రతినిధిగారు చేబూని
నిందులకు శ్రీవారియెడల భారతీయులకు గల సంభ్రాన్త కృత
జ్ఞతను ఈ సభవారు శ్రీవారికి విన్నవించుచున్నారు. శ్రీవారు
నూచించినరీతిని పరస్పర సహాయభావముతో ప్రవర్తించుటను
గూర్చి కార్యానుకూలసమర్థమును భారతీయులందరూను
నగునట్లు విషయ ముండవలెనని ప్రభుత్వమువారికి హిందూ
దేశముపట్ల నెట్టి స్వాతంత్ర్యముగలదో తక్కిన యధినిదేశ
ముల పట్లగూడ నట్టి స్వాతంత్ర్యమే యుండవలయునని భార
తీయులందరుగూడ యీ సభవారికి విన్నవించుచున్నాము.
ఆవిశింపబడునగునవలన ప్రతిపాదించుచు గంభీర
న్యాయము నొసంగిరి. పరస్పరము కులభావమున హిందూ
దేశములను విదేశములెట్లా భరించుచున్నారో విదేశముల
నట్లాభరించవలెను. భారతీయులను ఆస్థిలియవారు తమదేశ
మునకు రానియనిచో ఆస్థిలియ దేశపు సరకులను హిందూ
దేశమునకు భారతీయులు రానియనాదడు. లోకమాన్యగోపా
లగారుగూడ నిట్టియభిప్రాయమునే యొసంగియున్నారు. భార
తీయు లాత్మగౌరవాభిలాషులైయున్నారు. వారి నెల్లకాలము
నుయ్యలలోని పనిపాలకలై విదేశములను చూడ దగదు.
విదేశములలోకడు హిందూ దేశమున ప్రభుత్వోన్యోగిగా
నియమింపబడినపుడు హిందూదేశమును గూడ నావిదేశమున
నట్టి స్వతంత్ర్యోన్యోగమునే బడయదగును. అని యామె నుడిచి
సభాసమల నుత్సాహముననున నోల లాడించిరి. చెన్న
రాష్ట్ర ప్రతినిధి గౌరవ వీయులగు పి. కే. క
వ పిళ్ళగారి తీర్మానమును బలపరచిరి. అలా
హావారు ప్రతినిధియగు హృదయా నాథకుమార్
గారుగూడ నీ తీర్మానమును బలపరచిరి. దక్షిణాఫ్రికా దక్షిణ
కనడా ఆస్థిలియ దేశములందలి భారతీయుల స్థితిగతులను
చక్కగ నిరూపించిరి. దక్షిణకనడాలో 4500 మంది భారతీ
యులు గలరు. వీరు 225 నేల విలువగల ఆస్తివలన సంపాదించి
యున్నారు. వీరు 1995 మొదలుకొని యీ దేశమునకు పోయి
నవారుగా నుండిరి. 1912 వ సంవత్సరమున నా ప్రభుత్వము
వారు విధించిన కఠిన నిబంధనల వలన నిరంతరము వారెం
దరూ అచటికి పోవుచుండినను భారతీయులు మాత్రము పోవుట
లేదు. అని ఆయన యాపన్యసించిరి. పిమ్మట నీ తీర్మానము
మోదింపబడినది. నేడు గన్నురుగారి మందిరమున జరుగు
విందునకు వీరిలో మొక్కుమంది పోవలసి యుండుటచే
కొన్ని గంటలకే సభ చాలించ బడినది.

తృతీయ దినచర్య.

30-12-1914.

నేడు మరల మహావీరు సభ 11-80 గంటలకు
సమావేశమైనది నేడు నేడిక వైన్న ప్రేక్షకులలో చెన్నై పురి
ప్రధాన క్రైస్తవ మధాధిపతి (లాద్ల విషపు) గారును వైటు
పాడు దొరసానిగారును జే. డబ్ల్యు. మేడ్జింగారును
దొరసానిగారును సర్. హాల్లెస్టాట్ గారును సర్. దామో
దరు విత్తల్మూర్తిగారుగూడ నుండిరి.

వందేమాతరగీతము పాడబడియెను. మహావీరుగారు తమకు
దేవామగ్నములైనందున రాసంకెలకు జంతువుల తల్లివారై
పంపిరి. ఆవిషయమును అధ్యక్షులు తెలియపరచిరి.

పరిశ్రమ సంరక్షణకు సంబంధించి నిన్ను నిజవయముండిన
తీర్మానమును గా. కె. ఆర్. వి. కృష్ణరావుగారు ప్రతిపాదించిరి
బహుకాలముగా నీ సభవారు ఇట్టి సంరక్షణ యవసరముగలను
తెలియజేయుచు నేయున్నారు. ఇంగ్లండ్ ఇట్టి సంరక్షణ నిచ్చు
చున్నది. 1903-వ సంవత్సరమున నాయుధకాలము ప్రారంభ
మయ్యెను. కమిషనరేనడెను. వారికి ఆరు సంవత్సరములలో 60
లక్షలపానులు గ్రాంటులనిచ్చి 1495000 పానులను 1911
నండియ్యవలసివారు. గృహపరిశ్రమల పానులను మున్నగునవి
యన్నియును ప్రోత్సహింప మొదలిడినారు. చక్కెర,
బొగాకు మొదలగు పరిశ్రమలకు సహాయములను చూపిరి.
పరిశ్రమముగా మిన్నయెయును ఇంగ్లండులోనే యంత
సహాయముగా వలసియుండిన నీ దేశమున నెంత యవసరము?
1904 లో పరిశ్రమిక కాల ప్రారంభించినది మొదలు దాని
చరిత్రను కృష్ణరావుగారు తమవార తెలియపరచిరి. ఈ రాజ
ధానిలో మొదట ప్రభుత్వమువారు ప్రజల యాపక్రమములకు
పోటీరాదని తలంచినది మిక్కిలి ప్రాథమిక కావ్యముగలది
రింపబడినది.

పరిశ్రమల ప్రారంభించిరి. క్రొమ్మ, అల్యూమినియములు విజయము
లయ్యెను. 1911 లో ఇండియా కార్యదర్శిగారి యుద్దేశ
అర్థమున ముట్టనుడెట్టి ఆదిత్యులను చేశములను ప్రభుత్వ
ముఖపరిశ్రమలకు సానుము చేయక యనియభిప్రాయకాలేదనియు
నిచ్చటనున్న కావలసియున్నదనియు చెప్పిరి గ్రాంటులను బహు
మానముల నిచ్చుటేగాక గొప్ప పరిశ్రమలను ప్రారంభించి అందు
తో పరిశ్రమిక సాంకేతిక కళాకాలం నెలకొల్పి జనుల
ను పరిశ్రమలకు సిద్ధము చేయవలయుననిరి. ఇతర దేశములవారు
మహాద్యుష్టలకు లెగిన పరిశ్రమిక విద్యను నేర్పించుడలేదని
నియు, అట్టి నేర్పులకైనను నిచ్చుట ప్రభుత్వమువారు పరిశ్రమను
సంరక్షింప వలసియుండుననియు చెప్పిరి.

పూనా ప్రతినిధులను పో. ఫెసరు కలెగారు బలపరచుచు
ఈ యాధికారిక పరిశ్రమిక విషయమున మనము ఆధిపత్యమును
కున్న మనసూహేతము వ్యర్థమయి యుండును. రాజకీయవిష
యములకును ఆధిక పరిశ్రమిక విషయములకును మిక్కిలి
ఎక్కువ సంబంధమున్నది. దినదినమున నా సంబంధ మెక్కువ
యగుచున్నది. ప్రత్యేక పరిశ్రమిక విషయములు ఆ పరిశ్ర
మిక సమావేశములకు సంబంధించినవలెను సంబంధములేదు.
కాని, దీని మూలములను విషయములు మాత్రము మనకు
చర్చనీయుములు. ప్రభుత్వమువారిని సంరక్షణ వల యడగ
వలెనని కోరదగునున్నారు. ఈ ప్రశ్నాధారము ప్రత్యేక
పరిశ్రమల విషయముల ప్రభుత్వములు జోక్యము కలుగజేసి
కొనరాదను నభిప్రాయము. ఆ మిక్కి, జవాబులే దీనికి ప్రత్యు
త్తరము. ప్రజలు ప్రయత్నము చేయలేదనుట రెండవవాదము.
మన దేశమున ప్రజలు కావలసినంత ప్రయ
త్నించి నారు. నచ్చ పడినారు. కృష్ణరావు
గారు చెప్పినట్లు ఇంగ్లండ్ సంతక్షణకు దిగినది.
నేటి మహాయుద్ధముతోగూడ చేరిన జీవనమున ప్రజలను క్షి
తులను జేయుట ప్రభుత్వముల పనియైయున్నది. అన్ని ప్రభు
త్వములను చేయుచున్నది.

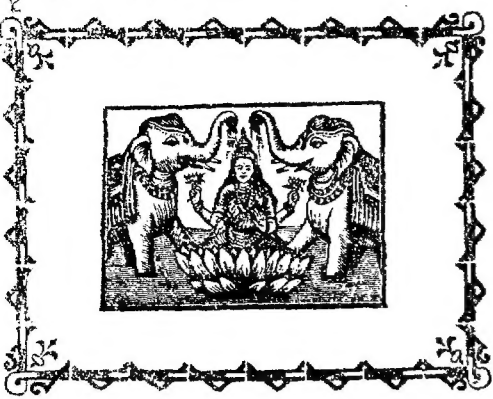
వంగదేశపు ప్రతినిధులగు జోగీంద్ర చంద్ర చక్రవర్తి
గారు:- స్వదేశి మనప్రయత్నములలో బలవంతముయినదేయు
యందును. ప్రభుత్వమువారు విరోధముతోగాకున్న నిర్ణయతో
జానుటచేత చెడిపోవలసినదేను. బ్యాంకులు, కంపెనీలు
ప్రాంతభుయ్యెను. సర్కారుద్యోగములు జడియుచున్నందున
విఫలములయ్యెను. కొంతకాలముకు పిదప నిజమగుస్వదేశి
దుష్టస్వదేశము భేదముపాటించబడుచు వచ్చెను. తప్పలకు
ప్రతికారమొ యన్నట్లు యుద్ధము ప్రారంభమయ్యెను.
మనకే కాక మన ప్రభుత్వము వారికి కూడ
నవిన జీవితము ప్రారంభమయ్యెను. మన ప్రభుత్వమువారు
తమ తప్పునెరిగిగొనినారు. నేడు కార్మికల ప్రభువుగారు
పూర్వము అనవసరముగా నిందాపరుడైన స్వదేశి చేసినపనియే
చేయుచున్నాడు. ఈ సందర్భము మనము స్వదేశి కరమును
దిగ్విజేతముగ నుత్సాహముతో స్వీకరించు చున్నాము.
వైము తోడగుగాక.

బొంబాయి ప్రతినిధులగు జి. కె. దేవధారుగారు మన
పరిశ్రమ విషయమున యుద్ధము ననుసరించి గాని ఇప్పటి సంద
ర్భముల ననుసరించిగాని నేను చర్చించదలచి యుండలేదు.
మనకు పరిశ్రమిక స్వాతంత్ర్యము కావలయును. పరదేశ
పరిశ్రమల బరవుచే మనదేశపరిశ్రమలు చెడినవి. వట్టివయ
సాయ మాత్రాధారమునుండి మనదేశమును విముక్తముచేయ
దలచినను సంరక్షణ యవసరము.

ఎస్. కె. నాయుడుగారుగూడ నీ తీర్మానమును బల
పరచిరి. పిమ్మట నందరిచే నామోదింపబడినది.

మన హక్కు.

సురేంద్రానాథ టెన్జీగారు క్రొత్త సందర్భమునకు తగి
నట్లుగా ప్రభుత్వమువారు మొదల స్వాతంత్ర్యమునకు మైం
దర గౌరవమునకునై మహారాణి విక్టోరియాగారి మహాప్రకట
నను 1912-వ సంవత్సరపు డిసెంబరు 11 న అనుసరించి స్వపరి
పాలన నియ్యవలసినదని తీర్మానమును మిక్కిలి యుత్సా
హముతోను యుక్తి యుక్తముగాను నుపపాదించిరి. డిసె
ంబరు 11 ను ఆర్థము చేరుగా చేయుటకు వీలులేదని బాగుగానిరూ
పించిరి. సాధుగణపతిగారు మామముతో బలపరచిరి. దీనిని గురించి
తరువాత ఆవిశింపబడునగునవలన తీర్మాన మంగీక
రింపబడినది.

ఆంధ్ర పత్రిక

1914 వ సం॥ డిసెంబరు నెల 31 వ తేది

గురువారము.

హెచ్చరిక.

మన మామూలముల ముచ్చటయే మోచక్కగనే జరిగిపోయినది. ఉపన్యాసములు వేదికలపైనుండి ప్రతిధ్వనించి పత్రికలు నిండినవి. ఉత్సాహములముగా జనులు గుంపులుగూడి వినినారు. చదివినారు. కొన్ని యుపన్యాసము లిప్పుటికిని మన మామూలములో నున్నను సనేకములు స్మరణ పథమునుండి వదలిపోయియున్నవి. ఇంకను కొందరు ప్రేక్షకులును నుపన్యాసకులును స్వంత పనులకయి కొందరును క్రిష్టమను తమాషాల సవలోచించుటకు కొందరును నిచ్చటనున్నను వచ్చినవారినిభులలోను, ప్రేక్షకులలోను, నెక్కువ సంఖ్యాకులు వెడలిపోయినారు. వెడలిపోయినారు. ఇంతటితో నింతకాలమువలెనే దేశీయమహాసభయొక్క పని తీరికదనుకొనవలయునా? ఇంకను నాచిని కలదనుకొనవలయునా? యనుటయే ముఖ్యముగా ప్రశ్న. మామూలములు నిరంతరము ఒక్క ధారగా కురిసిన యుపన్యాస ప్రవాహమును నచ్చుటనే ఆత్మీయ విమర్శించుకొన గలిగిన వారున్నారా? యనుట సందేహస్పదము. అట్టివారు ముందుకొనిన వారు బహుస్వల్ప సంఖ్యాకులు. కావున మనము ప్రస్తుతమాలోచింపవలసిన విషయము : ఈయమహాసభకు పూర్వము స్థితిగతులెట్లుండెను? ఆస్థితిగతు లిప్పు డేమాత్రము మారి నని, మారగలవు? నిజమగుపని యెంత జరిగినది? ముందున కావచ్చి నిర్వహించుటెట్లు? అనునదయి యున్నది. మామూలముల సభలలో వెలువడిన ముఖ్యాభిప్రాయము లెట్టివి? వాని ఫల మేమిగా నుండగలను? అని వితరీంచుటయు పై తెల్పిన విషయమునకు సాబాధించినదియే. ఈరీతిగా నిర్ణయించుకొని యాలోచించితిమేని మనకు విమర్శ న్నాముగ మొదటతోచువిషయము మనసభకు గవర్నరుగారి రాక. కాని లాభములను గురించి మే మిదివరకే వ్రాసితిమి. ఉదార ప్రభువులగు వారు వచ్చుటచేతను సానుభూతి కనుపరచుట చేతను మహాసభలకు లాభమున్నదనుటకు సందేహములేదు. దిరాకకు నానందించుటయందును సప్తములేదు. కాని మననాయకులు మాత్ర మొక్కటి తప్పక జ్ఞాపకముంచుకొన వలసియున్నారు. మన దేశీయమహాసభ దేశహితైకము. దేశ హితమునకు నవసరమయి సంతకరకే ప్రభుత్వాధికారులకు సంతకము. సభోద్దేశ్యములలోనొక్కటి ఇప్పుటి ప్రభుత్వములోని లోపములనుచూపి, ఇప్పుటి శాసనములోని లోపములనుజూపి వానిని సంస్కరింపించుట యగుటచేతను మనకు సహజముగా హక్కుచే స్థాపితమయిన స్వపరిపాలనా పద్ధతి యాదర్శముగుటచేతను దేశీయ మహాసభకును బ్రిటిషు ప్రభుత్వమునకును వ్యతిరేక భావము లేకున్నను ఇప్పుటిపద్ధతికిని తాత్కాలిక కాధికారు

లకును మనుష్యస్వభావము మనుష్య స్వభావముగా నున్నంతవఱకును కొంతకు కొంతయైన వ్యతిరేక భావముండక తప్పదు. ఉదార హృదయులును బుద్ధిమంతులును అట్టివ్యతిరేకములను విశేషముగా పాటించరు. తుచ్చు లెక్కువగా పాటించరు. కాని రెండు తెరంగుల వాటికిని విరోధభావము మాత్రములేవద్దు. మన దేశీయమహాసభాపద్ధతా వస్థయందును నిప్పుటి సానుభూతివంటి సానుభూతి యుదారప్రభువులు చూపినారు. కాని యది యెంతోకాలము నిలువలేదు. క్రమముగా సానుభూతి పోయియనుమానముకూడ జనియించినది. ఇప్పుటి మహాసంగ్రామ సమయమునందు మనము కనుబరచిన భక్తి విశ్వాసములచే నికముందట్టి యనుమానము దోపక పోవచ్చునుగాని వ్యతిరేక భావము మాత్రము మన యాదర్శము పూర్ణఫలమందువరకును నుండకపోదు. అందుచేత మననాయకు లీ విషయమును చక్కగా గుర్తెరింగి ప్రవర్తించ వలయును. ప్రభుత్వాధి కారులకు వారివారి కుచితముగు మర్యాద చూపవచ్చును వారివారి సానుభూతికి తగినరీతిని వందనము లొనర్పవచ్చును. కాని, మనము దేశహిత కార్యము లొనర్చుటలో వారిని తృప్తి జెందింప వలయునని మాత్రము భ్రమపడిన యెడల దేశ ద్రోహులముకాక మానము. ఈ విషయమును మా నాయకులు మరువకుండుట ప్రస్తుత కాలమునకు నవసరము. రాజభక్తికి నీజ్ఞానము అడ్డము రాక పోవుటయేగాక సహకారికూడ నగును. అధికారులే ప్రభుత్వ మనుకొని వారికి భక్తియే రాజభక్తి యనుకొని వారి సహజ దుర్బలత్వము చేతగాని వారిసాన పరిస్థితులచేతగాని వారిమీద స్వభావముచేతగాని కలుగు నెవ్వములను ప్రభుత్వముపై పెట్టుచు భయముచే బయటికిజెప్పుక లోపలలోపల కు ముఱచు అసంతృప్తిని పెంచుటకన్న నిర్భయముగా నిస్సంశయముగా నిష్కల్మషముగా సభికారులకు రుచ్య మయినను, అరుచ్య మయినను, వారికి తృప్తికరమైనను, కంటగింపైనను, లోపములను జూపి కార్యములకు బూని రాజభక్తిని నచలితముగ గనుపరచుటయే శ్రేయస్కరము. ఈ భావమును బాగుగా గమనించి మా నాయకులు దేశీయమహాసభా ధర్మము, ప్రభుత్వము వారిని గౌరవించుటయు, ప్రభుత్వాధికారుల పద్ధతులను కార్యములను దేశహితములయిన నామోదించుటయు, లేకున్న ఖండించి న్యాయమును హక్కుగా నడుగుటయు, నను విషయమును జ్ఞాపకముంచుకొని దేశీయ మహాసభకు తండ్రినా దగు హక్కుముగారి దృష్టాంతమునుగొని ప్రభుత్వాధికారుల పట్ల మెలంగుదురుగాక. ముందు రానుండు దేశీయమహాసభల తే మమునకు నేటినుండియే మరల ప్రయత్నించుట యవసరమగుటచేతను, మననాయకులలో కొందర కప్పుడే కొన్ని విశేషాభిప్రాయము లంకురించినట్లు తెలియవచ్చియుండుటచేతను, నీ హెచ్చరిక యవసరమయినది.

మైసూరు ప్రభుత్వమువారు తమరాష్ట్రములో సంపన్నులసంఖ్య సభివృద్ధిచేయుటకు నన్నిప్రయత్నము లయినను జేయుచున్నారు. ఇటీవల చేసిన క్రొత్తప్రయత్న మొకటి ప్రశంసార్హమున్నది. 50 ఎకరములు మొదలు 200 ఎకరముల వరకును నొక్కచోటన గల భూమిని తమదేశ వాస్తవ్యులకునిచ్చి గొప్ప గొప్ప మిరాసిదారుల నుద్భవించ జేయుటకు మైసూరు మహారాజుగా రుద్ద్యక్తులైనారు. ఇట్టిచ్చు భూములకు మొదటి యెదుసంవత్సరములు పన్నులేదు, ఆరు, ఏడు, ఎనిమిది,

తొమ్మిదవ సంవత్సరములలో బేడ, పాతిక, అర్ధముపాతికవంతు పన్నుకట్టబడును. దరఖాస్తుదారుడు తన దరఖాస్తులోనే భూమిపై నెంతమూలధనము పెట్టుటయు, క్రొత్తపెరులనుగాని క్రొత్తపద్ధతులనుగాని యుపక్రమింప సిద్ధపడి యుండుటయు పశువులను పెంచుట, నెన్నజున్న సిద్ధపరచుట ఇత్యాది పరిశ్రమల నెలకొల్పి నెంచియుండుటయు తెలుపవలెనట. ఈ నిబంధనల ననుసరించి ప్రభుత్వమువారి క్రొత్తయేర్పాటు నెంత దూరదృష్టితో చేయుచున్నారనుట మాచమవరులు గ్రహింపగలరు. దరఖాస్తుదారుడు తలపెట్టిన కార్యమునకు నెక్కువగ ద్రవ్యము మూలధనముగా కావలసివచ్చునని భూమిని నుచితముగానే ఇయ్యదలచినారట. తక్కిన ఖండములకు నేదో కొంత వెల ప్రభుత్వమువారే నిర్ణయింతురట. ఇది యవసరముగా శక్తిలేని యాశపోతులు దరఖాస్తు పెట్టుకుండుట కేర్పడినదని నమ్మవలసియున్నది.

చనినపైబెంబరు నెలలో నీ రాజధానియందలి జనన మరణముల లెక్కలు ప్రచురింపబడినవి ఆ నెలయందీరాజధానిలో 116789 జననములును, 86114 మరణములు నేర్పడినవి. పుట్టినవారిలో 59621 మంది మగబిడ్డలు, 27162 మంది ఆడబిడ్డలు. మరణించినవారిలో 48864 మంది పురుషులు, 42750 మంది స్త్రీలు. మైన చూపిన మరణముల సంఖ్యలో 8328 మరణములకు కలరాయును, 16103 మహాచికమును, 1633 ప్లేగును, 26897కి జ్వరములును, కారణములు, ప్లేగు ఒక్కటి లెప్ప తక్కిన కారణములవలన కలిగిన మరణముల సంఖ్యలు గిరిటి నెన్పెంబరునందా యా కారణములవలన కలిగినమరణముల సంఖ్యలకన్న నెక్కువగనే యున్నది. కలరాతో నితరయన్ని జిల్లాలకన్న నెక్కువగనే చావులు కడపజిల్లాలో సంభవించెను. పిమ్మట మదరాసు, కర్నూలు, బళ్లారి వరుసగవచ్చెను. ఈన్యాధినివారణమునకై పనిచేయుటకు నియోగింపబడిన సంఘములు మూడు గోదావరి, కృష్ణ, కర్నూలు జిల్లాలలో పనిచేయుచుండినవి. ఈసంఘములలో నొకటి పనిచేయుచుండిన కర్నూలుజిల్లాలోగూడ నీన్యాధివలని మరణము లెక్కువగనుండుటచే, నీసంఘముల పనులు సంపూర్ణముగ ఫలవంతములగుట కెట్టిసంస్కరణము లావశ్యకములో ఆధికారులు ఆలోచించుటఆత్మావశ్యకమని తలచెదము. మహాచిక ముఱవబట్టారి, అనంతపురముజిల్లాలలో నెక్కువవంతు మరణము లేర్పడెను. ప్లేగువలని చావులు బళ్లారి ఆదిగాగల జిల్లాలలో విశేషముగ గలిగెను. బళ్లారిలో ప్లేగు ఎక్కువయెనుటనుప్రసిద్ధము. చనిన ఆగస్టు నెలలో రాజధానికంఠకునీన్యాధివలన 46 గురుచాత్రమే వచ్చిరి. మద్రాసునెలలోనె అసంఖ్య 15కి కెచ్చుట విచారకరము. ఈప్లేగు ప్రజలను భయపెట్టుటకు ప్రారంభించి సంతకరముల కొలది యాయెను. దొరతనమువారు దీని నణచుట కేదయో ప్రయత్నములు చేయుచున్నారు గాని, ఈబాధ ప్రజల కింకను మానినదిగాదు. జ్వరములవలన కలిగిన మరణములసంఖ్యకు విశాఖజిల్లానుగ్రహానము వహించుచున్నది. ఇదిమామూలేయని స్థానికరికమిషనరు గారి రిపోర్టు చూచించుచున్నది. జ్వరములవలన చావు లెక్కువగ సంభవించుట ఆజిల్లామహమూలేయని చెప్పగలుగునంతటికితి కలుగునంతకాలము అట్టిస్థితికిగలకారణమును పరిశీలించి యాస్థితిని మార్చుటకు తగిన ప్రయత్నములను చేయక రాగు కలిగినను శంకకు కాద్రచ్చింబు చోటిచ్చియుండుట చింతనీయము. విచారకరములగు నీట్టిసందర్భములు, స్వప్నావస్థలగు మాడ్కి త్వరలో మేలుకలుగుట కధికారులు తమయావచ్చుకీని వినియోగించి ప్రయత్నింతురుగాక! రాజధానిలోని మునిసిపలు పగరములనుమాత్రము పరిశీలించునెడల, ప్రస్తావనాసమయన కిరిగిజననములును, 9204 మరణములును కలిగినవనియేర్పడుచున్నది. వైకరిన వ్యాధులవలన నీపగరము లందుగూడ నెక్కువగ మరణములు సంభవించినవి. ఆయా జిల్లా ఆధికారులు, దొరతనమువారు, ఇత్యాది ప్రముఖులతో పాటు ఈ పగరపాలక సంఘములవారుగూడ ప్రజల ఆరోగ్య విషయమై యమందాపక్తితో పనిచేయ బూనుకొని విజయముగాంచుట సర్వవిధముల నచేయవలెను.

అందును దీనివలన పరి:— నేడు రుష్యుల అధికార
లిట్లు ప్రకటించిరి:— మిల్లనానికి దిగివభాగమునను విలిట్టా
కును మధ్య 28 వ లేదని యోవ్ అంత ముఖ్యముగాని పోరా
టములు మాత్రము జరిగినవి. బాబ్రానదియొక్క కుడిభాగమున
గ్రామ సమీపమున జర్మనులు తాము ప్రస్తు
కొనిన కండక్టులను కదిలివేసి ఎడమభాగమునకు వెళ్లిరి.

రావకా నదిమీది మా పెద్ద పెద్ద ఫిరంగులు శత్రువుల పెద్ద పెద్ద ఫిరంగులదగ్గరనుంచి జయప్రదముగ గుండ్లను పోసిరి. జర్మనులు మమ్మును, మేము జర్మనులను ఒండొరుల మట్ట దించుకొంటిమి. జర్మను లంతయు శాస్త్రానుమితో మట్టదించి నట్లు లేదు. నుమిస్తో గ్రామమునకు సమీపమున నున్న మా కందకములను భాగమున జర్మనులు పట్టుకొనిరి. కాని చిరిగి వారిమీద మేముపడి వెనుకకు తరిమితిమి. ఈ సందర్భ మున ఒక ఫిరంగిని, కొందరు వైనికలను ఖయదీలగున పట్టు కొంటిమి. మధ్యగంగమున పిలిట్టా. విన్సల యెగువభాగ ముల మధ్య ఫిరంగుల యుద్ధము మాత్రము జరిగినది. ఇన్స్ లోడ్డుకు దక్షిణభాగమున నున్న జర్మనులకోట బురుజు లను మట్టదించి, రెండు ప్రక్కలను మేము ముందుకు పోయి తిమి. మేముమాడు ఫిరంగులను పట్టుకొంటిమి. మన వైనికలు నిదానది దిగువభాగమున దాటి, కట్టలవలె రక్షించుచున్న స్టాకోకోరిజను, సినిస్టావిసుగ్రామములను మట్టదించి 40 మంది ఉద్యోగులను, 1700 మంది ఆస్త్రియను పోల్తులను, మాడు ఫిరంగులను పట్టుకొనిరి. విశేషము బురుజుగన్నున, గతేషి యాపశ్చిమభాగమున, మేము ముందుకుపోయి, ప్రోమికు— నాగ్లొను, కెలిస్కా నేనామఖనునండి శత్రువులను వెనుకకు నెట్టితిమి. మేముచాల ఫిరంగులను, 50 వలమంది ఆస్త్రియను వైనికలను పట్టుకొంటిమి.

పోలండు దండయాత్ర

వెట్రోగ్రాడు డిసెంబరు 30:—పోలండులో జర్మనులు రెండవసారి సాగించుచున్న దండయాత్రలో వారికి విశేష సఫలతలు కలుగుచున్నది. రువ్యను సేనలను భేదించుటకు చేసిన వ్యర్థ ప్రయత్ని ములలో జర్మను సేనలోకి వ భాగము సప్త మైనది.

అమెరికా.

జస్టిసుశాలలమీద ఆంగ్లేయుల దాడినిగూర్చి

అమెరికాదేశపు పత్రికల అభిప్రాయములు.

లండను డిసెంబరు 29:—కన్సెప్షన్ దాడినిగూర్చి న్యాయార్థుక్రమియ్యను పత్రిక ఇటు వ్రాయుచున్నది. ఈ త్ర ర్షముద్రమమీదగా నురక్షితమగు జర్మను సముద్రతీరమున దాటి దేశమధ్యమునకే జస్టిసుశాలలవై దాడిచేయుట మహా సాహసకార్యమన జెల్లును. జర్మనులు హోర్టికూలుమున్నగు గ్రామములవై ఫిరంగులు గాల్పుట ఈదాడి ముందు చంద్ర కాంతి యెడుట కరదీపికాకాంతి యగుచున్నది. మరియు జర్మనుల దాడియందు నిరాయుధులగు ప్రజలకుగూడ నన వసరముగ గలిగిన యపాయ మీదాడియందు కనబడకుండుట మరంత క్షాభ్యము.

ఆంగ్లేయవైమానులు.

అమెరికావారు మెచ్చుకొనుట.

న్యాయార్థుక్రమియ్యను డిసెంబరు 30:—వైస్సె సీయను అమెరి కానూనరుమీది యుద్ధోగము యిక్కడకువచ్చిరి. విరోధా లోని వైమానులలో ఆంగ్లేయులు చాల సమర్థులని వీరు తెలియజేయుచున్నారు. ప్రత్యేకముగ చూచిన కరాకువా రొక్కరే నిపుణులుగనున్నారు. కాని వైమానికదళములవిష యము నడువలసినవిచ్చినప్పుడు ఆంగ్లేయులకు అధిక్యత నొసగ వలయును.

ఈజిప్టు

ఈజిప్టులోని భారతీయ సైనికులు.

కెయో డిసెంబరు 30:—పోర్టునెయిడు, ఇస్మేలియా లయందు భారతీయ సైన్యములను ఘనతరహించిన ఆగాభాను గారు తనికీచేసిరి.

ఇటలీ

వలోనాలో ఇటలీయును సైనికులు

రోము డిసెంబరు 30:—వెర్నాగ్లిరిపటాల మొకటి నేడు వలోనాలో దిగినది. అడ్మిరలును రాయబారియు స్థాని కాధికారులను వీరికి స్వాగతమిచ్చి తీసికొని పోయిరి. ఇటలీ దేశపు పతాకమున ఆల్బేరియా పతాకమును ధరించిన వారు ముందునడువ పటాలము పట్టణములో నడచి పోయినది. వీరినిజూచి ప్రజలుసంతోషముతో కేకలుచేసిరి. కనినాకు కొంతవైస్సెయును, అల్బోవోకొంతయును పంపబడినది. ఈరెండు ప్రదేశములను కలలోనాకు సమీపముననున్నవి. కొంతమంది వలోనాపట్టణములో నుందురు.

టర్కీ.

టర్కీ రుష్యాలయుద్ధము

కాక్సు సాంతమాల సిరిగతులు

వెట్రోగ్రాడు డిసెంబరు 30:—రువ్యను అధికారు లిట్లు ప్రకటించుచున్నాడు:—కాక్సు సాంతమాలలోని రువ్యను సేనిక కార్యాలయము వాట్టు తెలియజేయుచున్నా రు:—మేము శత్రువులమీద పడి యుద్ధము చేయుచున్నాము. సార్యాకమ్యవద్దగర శత్రు సేనలతో మేము జయప్రదముగ యుద్ధముచేయుచుంటిమి. సోకోరురు, భోరాసాను వైపుల తురుష్కులు ప్రాణములకు తెగించి సన్నీలతో మామీదపడిరి. కాని, మేమును సన్నీలతో తలపడి వెనుకకు నెట్టివేసితిమి.

తురుష్కుల దౌర్జన్యములు

తమ కేవిధమగు అపాయమును చేయని ప్రజలను తురు ష్కులు హింసించు చున్నారు. గ్రామాదులలోని ప్రజలను నరికివేయు చున్నారు.

తురుష్కు సేనలమీద ఫిరంగులు వేయుట

పోర్టునెయిడుకు తూర్పుననున్న ఎర్రఅరేబుసమీపమున నుండి ఆస్క్రిలోయను క్రాసుకు తురుష్కు వైనికలమీద ఫిరంగి గుండ్లను వేసినది. వీరటుయొద్ద శత్రువుల 3 తిగతులను కనిపెట్టు చున్న చిన్న యుద్ధనావ యొకటి, టర్కీవారి సేనల మీద ఫిరంగిని వేయగా, వారు తుపాకులను గాల్పిరి.

దక్షిణాఫ్రికా.

యుద్ధమువలన నవరత్నముల

సంపాదనము నిలిచిపోవుట.

కింబర్లే. డిసెంబరు. 30:—నవరత్నముల విక్రయము భోగపరాయణతను వెలకొల్పునదిగాన యుద్ధకారణమున వా విక్రయమాపి చేయబడినదని వార్షిక సభలో డి. బీర్న్ సంగ్రహ ధ్యతుడు ప్రకటించెను. రత్న సంపా దన మింకను చేయబడినచో వారి యాదాయములు ఊచితగలవు. కాన గనుల పనులు నిలుపుటకు తీర్మానింప బడినది. కొంతకాలమువరకును గనుల పనులు మరల నారంభింప బడవు. చాలరత్నము లిదివరకే నిలువలోనున్నవి. మిత్రమండలి వారికి విజయము చేకూరినప్పటికి మరల గనుల పనులు ప్రారం భింపబడును. సాంగ్రామిక సాధన వ్యయములు తగ్గింపబడి ఆ విక్రీయంతయు కలిశేమలకొరకు వినియోగింపబడును.

బొంబాయి.

తురుష్కు ఖైదీలను గాయములు తగిలిన

వైనికలను బొంబాయికి పంపుట.

బొంబాయి డిసెంబరు 30:—బ్రహ్మానండి తురుష్కు ఖైదీల నెక్కించుకొని తెంగునయోడ నిన్న బొంబాయి చేరినది. తొల్లిలాడును మరియొక యోడగూడ నుమారు 50 మంది గాయములు తగిలినవారి నెక్కించుకొని నిన్న సాయం కాల మిరటికివచ్చినది. వీరిలో కొందరిని వైద్యశాలకును మరి కొందరి ను తర్ర దేశమునకును పంపిరి.

జెడ్డాకు రాకపోకలు.

బొంబాయి డిసెంబరు 30:—బొంబాయిలోని మయి డయికాబావాట్టు తంతునసిరి. హాజీయాత్రికుల నెక్కించు కొని బ్రహ్మానయోడ జనవరి 1-వతేదీని ఇస్లామీయోడ 3-వ తేదీని బొంబాయికిరాగలవు. 4-వతేదీని లానాయోడ బొం బాయినుండి జెడ్డాకువెళ్లును. రాకపోకలకు స్తీమరులేవు. 70 రూపాయలు. హాజీయాత్రికులలో చాలమంది రోగపీడితులై నుసాఫరుఖానా ధర్మచాపదులలో పడియున్నారు.

మేజరు ద్రమ్మండుగారు యుద్ధములో చనిపోవుట.

బొంబాయి డిసెంబరు 30:—బొంబాయి గవర్నరుగా నుండిన సిడ్నీ హము ప్రభువుగారి కంగరెడుకుడుగానుండిన మేజరు ఎరిక్ ద్రమ్మండుగారు నవంబరు 13 వ తేదీరాత్రి యుద్ధములో చనిపోయిరిని వైస్సుఆఫ్ ఇండియాపత్రికాక విశేషిచాసెను. ద్రమ్మండుగారు బొంబాయిలో చాల ప్రజా రంజకులుగానుండిరి. ఆయన ప్రాస్టుదేశమునకుపోయి వారము దినములు మాత్రమైనది. నవంబరు 13 వ తేదీరాత్రి 3 వ ఘూర్గావైస్యములోని 2 వ పటాలము మధ్యాహ్నము 3 గంటలముందుగా రాత్రి 9 గంటలవరకును కందకములోనుండి యుద్ధముచేయ నియమింపబడినది. ఆ వైస్య నాయకుడు జర్మను లను తాకుటకునిశ్చయించెను. ఆ వైస్యమును సేననుడిపించెదనని ద్రమ్మండుగారు స్వయముగా సేనానికి విన్నవించిరి. ఆయన

వైస్యమును నడిపించుచు కొన్ని గజములదూరమున కేగునఁ నొక తుపాకిగుం దాయనకులిగి ఆయన కంటనే చనిపోయి ఆయనవృత్తకేవలము నచటినుండి కొనిపోయి కొన్ని మైల దూరమునందున్న దెహ్లానుసమాధి యావరణమున నుంచిరి.

బొంబాయి యుద్ధనిధి.

బొంబాయి డిసెంబరు 30:—బొంబాయియుద్ధనిధి కిప్పటికి రూ 31,50,169—8—11 లు వసూలైనవి.

వాణిజ్యపరిశ్రామిక సభ్యులు.

బొంబాయి డిసెంబరు 30:—వాణిజ్యపరిశ్రామిక సభ్యు లగు మానసియులగు డబ్లియం. హెచ్చి. క్లార్కు-గారు, జనవరి 3-వతేదీని బొంబాయికి రావలసియున్నది. వీరికి-డచాలదినములుండరు.

యుద్ధము: శత్రువుల వర్తకము.

బొంబాయి దొరతనమువారి శిక్ష.

బొంబాయి, డిసెంబరు 30:—బొంబాయిగవర్నరు మెంటు నెక్కితెరిగారు ఈ క్రిందియంశములను గురించి బొంబాయి వర్తకసంఘమువారి కొక యుక్తము వ్రాసిరి. శత్రువులు తమ వర్తకవ్యవహారములను చాలించుకొను విషయమున సింగ పూర్తి, హంకాంగు ప్రదేశములలో ఆంగ్లేయుల వర్తకశాలల వారు త్రొవ్వడిరని వినుచున్నాను. శత్రువులవర్తకశాల లొక్కొక్కటి ఒక్కొక్క ఆంగ్లవర్తకస్థానమువారి స్వాధీనముచేయ బడెను. వారు ఆవర్తకశాలకు రావలసిన అప్పులను రాబట్టి, ఆశాల చెల్లించవలసినవానిని చెల్లించి, సరకులకు ధేరమును దీర్చి, యిట్లు పలుభంగుల ఆవర్తకశాలవ్యవహారములను తీర్చిరి. బొంబాయిలోగూడ నిట్టివద్దటి యవలంబింపబడుటకు బొంబాయివర్తకసంఘమువారు తొవ్వడుదుగాయని కొరచు బొం బాయిగవర్నరు మెంటు నెక్కిటరి గారు వ్రాసిరి. ఆజాయిను తమ సంఘముయొక్క మెంబరులకు పంపుచు, ఆ సంఘపు కార్యదర్శిగారు ఈ క్రింది యభిప్రాయములను గూడ వా మెంబరులకు తెలియజేసిరి. ఈ విషయము, దొరతనము: వారికి సహాయపడుటకు మెంబరు ఆంగీకరించుటకు తగినదే. అందునను, ఇప్పుడు వర్తకశాలలలోని సిబ్బంది నొక్కర్లకు ఎప్పటివలె పనిలేవన్నది కాబట్టి సమంజసముగు తరగకొరి, కొన్నివర్తకశాలలు వైస వివరించిన సహాయము దొరతనము వారికి చేయవచ్చును. మరియు, నిట్లు చేయ బూనుకొనవర్తక శాలలవారు క్రొత్తగ కొందరు వర్తకుల చేళ్ల నెత్తిగి వారిలో వర్తక వ్యాపారములకు కలను కలిగించుకొనట్లు కనకాళి మేర్పడుటయు తటస్థించవచ్చును.

పబ్లికు సర్వీసు కమిషను.

చిత్తురిసోద్ర ఆలోచింపబడుట.

బొంబాయి, డిసెంబరు, 30:—“వైస్సు ఆఫ్ ఇండి యా” అను పత్రికయొక్క లండన్ విశేషి యిట్లు తెలుపు చున్నాడు. ఈ కమిషనునందలి వైసిడెంటు ఇన్స్పెక్టర్ ప్రభు వుగారును, తక్కిన మెంబర్లును, సభలు జరిపి, తమ కమిషన్ విచారణమీద ఏర్పరచుకొనబడిన చిత్తు రిపోర్టును ఆలోచించు చున్నారు. ఈ కమిషన్ పని సంపూర్ణముగ ముగియుటకు తూర్పుమె గా. గోకేల్ గారు తమ ఆరోగ్య రక్షణార్థము వైద్యుల సలహా ననుసరించి ఇండియాకు మరలవలసినట్లెను. ఇందుకులన, రిపోర్టు బహిరంగపరచబడుటకు కొంత ఆలస్యము కలుగవచ్చును. క్రిస్తునును సంవర్షమున ఆలోచన సభలు చాలింపబడున పుడు తక్కిన ఇండియా మెంబర్లుగూడ ఇండియాకు మరలవలసినట్లు రనియు, బహుశ, కమిషన్ పని రాబోవువేసరి వరకు ముగియ కుండవచ్చుననియు యాహింపబడుచున్నది. అప్పటికిని రిపోర్టు వెల్లడిచేయబడునను నమ్మకములేదు. కమిషన్ వారు ఆ రిపోర్టు వెల్లడియగుటను కొంతకాలము ఆపియుంచ కొరవయ్యెను, యుద్ధముజరుగుచుండగా వివాదాంశములగు విషయములను గురించి ప్రజలు వాదించు సందర్భము నిపుడు పొసగించరా దను ఉద్దేశముతో నట్లు చేయ వచ్చును. కాని, యా కమిషన్ వారి విచారణలో నొక్కరేల విషయమై తగిన సవరణలు చేయుటయుభ్యభాగమై యుండుటవలనను, ఆ విషయమున వివాదములకు కారణము లేకుండుట వలనను, దేశస్థితిగతులయందు నూతన మార్పుమణికొన్ని రాగల యంత ధ్నికాలము ఈ విచారణలని తీర్మానమున ప్రకటన నాపి యుండుట యొ క్రముకాదని ఆవిశేషి తనయభిప్రాయముగ తెలియ జేసియుచున్నాడు.